

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-163/21 - 1

Kohtuasi C-163/21

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

11. märts 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Juzgado Mercantil 7 de Barcelona (Barcelona kaubanduskohus nr 7, Hispaania)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

21. veebruar 2020

Hagejad:

AD jt

Kostjad:

PACCAR Inc

DAF TRUCKS NV

DAF Trucks Deutschland GmbH

Juzgado Mercantil 7 Barcelona (Barcelona kaubanduskohus nr 7, Hispaania)

[...]

[...] [kohtu, menetluse ja poolte nimed]

KOHTUMÄÄRUS

(EELOTSUSETAOTLUS)

Barcelona, 21. veebruar 2020.

ET

[...] [Kohtuniku ja menetluse nimi] Vastavalt Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELL“) artikli 19 lõike 3 punktile b; Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELTL“) artiklile 267 ja konstitutsioonilise seaduse kohtuvõimu kohta (Ley Orgánica del Poder Judicial (edaspidi „LOPJ“)) artiklile 4 *bis* on vaja, et Euroopa Kohus tõlgendaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2014. aasta direktiivi 2014/104/EL artikli 5 lõiget 1, milleks esitatakse järgmine eelotsusetaotlus. [lk 2]

FAKTILISED ASJAOLUD

Vaidluse ese. Poolte seisukohad

- 1 AD ja 44 teise hageja kui Euroopa Komisjoni 17. juuli 2016. aasta otsuse esemelisesse kohaldamisalasse väidetavalt kuuluvate veoautode ostjate esindaja menetluses taotles 25. märtsil 2019 tsiviilkohtumenetluse seaduse (Ley de Enjuiciamiento Civil) artikli 283 *bis* sätete alusel, mis on riigisisesed õigusnormid, millega on üle võetud EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU 26. novembri 2014. aasta DIREKTIIVI 2014/104/EL teatavate eeskirjade kohta, millega reguleeritakse liikmesriikide õiguse kohaseid kahju hüvitamise hagisid liikmesriikide ja Euroopa Liidu konkurentsioiguse rikkumise korral, artiklid 5–8 tõendite avaldamise kohta, õigust tutvuda tõendiallikatega, mis on äriühingute PACCAR Inc, DAF Trucks N.V ja DAF Trucks Deutschland GmbH valduses.
- 2 Konkreetselt taotletakse tutvumist eelkõige järgmise tõendiga:

1. TOODETUD MUDELITE LOETELU

Ajavahemikul 1. jaanuarist 1990 kuni 30. juunini 2018 DAFi valmistatud mudelite loetelu, mis on klassifitseeritud aastate ja järgmiste tunnuste järgi ning mida Hispaanias tavaliselt kasutavad ametiasutused sõidukite klassifitseerimiseks ja üleriigiliste statistiliste andmete väljastamiseks:

Vahendid: 5,9–13,9 tonni

Poolraskeveokid massiga 14–18 tonni, mille mootorivõimsus

on:

170–230 hj

231–300 hj

Raskeveokid massiga üle 18 tonni, mille mootorivõimsus

on:

200–300 hj

301–360 hj

361–420 hj

421–500 hj

501–700 hj

Üle 700 hj

Traktorid mootorivõimsusega:

200–300 hj

301–360 hj

361–450 hj

451–500 hj

501–600 hj

Üle 700 hj

Ehitustöö- ja erisõidukid erinevat liiki

veoga: 4x2, 4x4, 6x4, 6x6, 8x4, 8x6, 8x8, 10x4. [lk 3]

Kabiinivariatsioonid (sadulveokite puhul) või kerevariatsioonid (liigendamata sõidukite puhul) ei ole vajalikud. Sellesse loetellu kantud mudelite nimetus peab olema kaubanduslik nimi, mida kasutatakse hinnakirjades ning üldsuse ja kasutajate teavitamiseks, mitte asutusesisene projektinimetus, mida tootjad tavaliselt kasutavad, et võimaldada kindlaks teha mudeli või mudelitüübi järjepidevuse.

2. TEHASE SIIRDEHINNAD (või BRUTOHINNAD)

Tehase siirdehinnad (arvestades, et nii nimetatakse ka brutohindu) või emaettevõtja või vahekaubanduse (kui see on) siirdehinnad iga eespool punktis 1 loetletud mudeli puhul, mille kohta esitatakse arved importijale, volitatud edasimüüjale või Hispaania tütarettevõtjale, kes lõpuks edastab selle lõpptarbijale või lõppkliendile.

3. Iga eelmisesse loetellu kantud mudeli DELIVERI COST [kättetoimetamiskulud] „Total Delivery Cost“ [kättetoimetamiskulud kokku].

Tegemist on tavapärase dokumendiga (mis on lisatud selle ingliskeelse nimetusega), mille koostavad kõik sõidukitootjad (nii raskeveokite kui ka sõiduautode või tarbesõidukite tootjad), milles on lahti kirjutatud iga

projekteerimis- ja tootmisprotsessi etapi kulud, kaasa arvatud eelnevate uuringute, põhi- ja jaemasinaehituse ning valideerimiskatsetega seotud kulud.

Näiteks miinimumteave, mida see peab sisaldama, on esitatud järgmises tabelis:

Funktsioonid	Veoauto A	Veoauto B
Tooteplaneerimine	6 700 €	7 300 €...
Eelnev konkurentsianalüüs	600 €	900 €...
Digitaalne projektiarendus	7 000 €	5 800 €...
Füüsiline projektiarendus (prototüübid)	8 000 €	7 100 €...
Arenduspersonal	3 000 €	4 200 €...
Füüsilised valideerimised	12 000 €	13 500 €...
Allhanked	4 000 €	4 100 €...
Materjalikulu	28 000 €	29 200 €...
Tootmiskulu (montaažiliin)	600 €	640 €...
Logistika	1 500 €	1 500 €...
Maksud ja tollimaksud	3 000 €	3 100 €...
Tarnimine kliendile	400 €	400 €...
Kogukulu	74 800 €	77 740 €...

3 Hageja taotlus põhineb argumentidel, mis on kokkuvõtlikult esitatud järgmiselt:

a) Euroopa Komisjon („komisjon“) määras 19. juuli 2016. aasta otsusega juhtumis AT.39824-veoautod („otsus“) karistuse konkurentsioiguse rikkumise eest, mille panid toime Euroopa peamised keskmiste ja raskeveokite [lk 4] tootjad ajavahemikul 17.01.1997-18.01.2011 ja mis seisnes kogu Euroopa piirkonnas veoautode hindade kindlaksmääramise ja brutohindade tõstmise kokkulepetes, samuti Euro 3-6 standarditega nõutavate uute heitgaasitehnoloogiate kasutuselevõtmise ajakava ja kulude kajastamise kokkulepetes. Otsus on adresseeritud DAFile ja tema kontserni ettevõtjatele;

b) kõik nõuded, mis on vajalikud kahju hüvitamise hagide, mis kavatsetakse esitada, otstarbekuse mõistlikult hindamiseks, on täidetud:

- kartellikokkuleppe olemasolu;
- kahju tekitamine;

- põhjuslik seos õigusvastase teo ja kahju vahel;
- hagi esitada kavatseva isiku kahjukannatanu või tema nõude omandanud isiku staatus;
- kahjustava tegevuse omistatavus kontserni GRUPO DAF äriühingutele, kelle vastu hagi esitatakse;

c) selleks et tagada õigus täielikule hüvitisele, tuleb määrata kindlaks kahjuhüvitise suurus põhiliselt kolme liiki kahju eest:

- ülehinnaga seonduv kahju;
- suuremast tarbimisest tingitud kahju;
- intressidega seonduv kahju;

d) kuna see puudutab kogu Euroopa turgu, ei ole võimalik kasutada võrdlusmeetodeid sama geograafilise piirkonna (see puudutab kogu Euroopa piirkonda, kuna see puudutab praktiliselt kõiki tootjaid) teiste samasuguste või sarnaste turgude või sektorite andmetega või sama turuga teistes geograafilistes piirkondades võrdlemise meetodeid (erinevate tehniliste ja regulatiivsete nõuete tõttu, mistõttu ei ole need võrdlemiseks piisavalt ühtsed), nii et ainus viis uurida hindade kunstlikku tõusu kartelli tõttu on kartelliperioodielsete, -aegsete ja -järgsete soovituslike hindade diakrooniline võrdlemine;

e) lisaks tuleb selgelt ja täpselt määratleda brutohinna ja netohinna konkreetne tähendus, et saaks lisaks kindlaks määrata täieliku mõju lõppkliendile – selle kirja tähenduses eeldame, et brutohind on siirdehind üleminekul tehaselt (või *exworks* hind teatavates äritähendustes) organisatsioonile, kes alustab turustamist. Netohinna all mõeldakse samas hinda, mille maksab lõpuks klient sõiduki ostmiseks. Lisaks on vaja teada tootmiskulusid, kuna kokkulepped võisid brutomarginaali suurendada oluliselt rohkem kui brutohindade kindlaksmääramise kokkulepetega kaasnev hinnatõus;

f) kõigest eeltoodust nähtub, et on vaja, et kostja esitaks hagiavalduse nõuetes taotletud dokumendid.

- 4 7. oktoobril 2019 toimus kohtuistung, kus kuulati ära kostjad, kelle suhtes on taotletud teabega tutvumist võimaldava meetme võtmist. **[lk 5]**
- 5 Kostja vaidles kohtuistungil sellele nõudele vastu, tuginedes argumentidele, mis sisuliselt põhinevad mõne hageja kaebeõiguse puudumisel, kohtu territoriaalse pädevuse puudumisel, mõne kostja puhul kostja pädevuse puudumisel seetõttu, et neid ei ole Euroopa Komisjoni otsuses õigusrikkujateks nimetatud, kuna on kahtlusi, kas esineb ülehinna või ületarbimist, kuna taotlus on ebaseproportsionaalne ning on vaja võtta konfidentsiaalsusmeetmeid, tuues lõpuks välja, et mõned dokumendid tuleb koostada *ad hoc*.

Eelotsusetaotluse menetlemine

- 6 Vastavalt konstitutsioonilise seaduse kohtuvõimu kohta (Ley Orgánica del Poder Judicial (LOPJ) artiklile 4 *bis* anti 11. novembri 2019. aasta korraldava kohtumäärusega pooltele nende ärakuulamiseks ühine 10-päevane tähtaeg, et nad esitaksid oma seisukohad ELTL artikli 267 alusel õigusnormi tõlgendamiseks eelotsusetaotluse esitamise kohta.
- 7 Hageja saatis eelotsusetaotluse kohta 2. detsembril 2019 kirja, milles ta teatas, et ta on selle taotluse esitamise vastu. Ta leiab oma hagi, et direktiivis ja Hispaania tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 283 *bis* nimetatud tõendite avaldamist tuleb tõlgendada laialt, nii et „tõendite avaldamine“ ei saa seisneda diferentseerimata teabe edastamises, mis sunnib kahjukannatanuid otsima ja välja selgitama andmeid, mida tingimata ja paratamatult töödeldakse ja mis tehakse kohe kättesaadavaks, mis nõuab, et õigusriikuja valduses juba olemasolev teave tuleb esitada korrakohaselt ja arusaadavalt.
- 8 Kostja esitas 3. detsembri 2019 kirja, milles ta eelotsuse küsimuse esitamisele vastu vaidlemata esitab mitu viidet, mis võimaldavad Euroopa Liidu Kohtul tõlgendada direktiivi artiklit 5, et asuda seisukohale, et seal nimetatud avaldamistaotlusi ei saa laiendada juba eelnevalt olemas olnud tõenditele, ja et järelikult ei saa selle alusel taotleda tõendite koostamist, võttes seejuures arvesse, et vajalikkuse, proportsionaalsuse ja väiksema koormuse põhimõtete järgi võib see olla kostja jaoks liiga ja palju rohkem koormav, kui võiks olla lihtsalt dokumentide esitamine.

ÕIGUSLIKUD PÕHJENDUSED

Õiguslik vaidlus üldiselt Euroopa Liidu õiguse seisukohast

- 9 Käesoleva eelotsuse küsimuse eesmärk on mõista kahju hüvitamise direktiivi artiklite 5–8 reguleeritud tõendite avaldamise süsteemi ulatust ja piiritlemist, kuna seda Hispaania riigisisises õiguskorras tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 283 *bis* kehtestatud menetluslikku laadi süsteemi ei kasutata mitte ainult käesoleva menetluse esemeks oleva hagi [lk 6] menetlemiseks praegu ja tulevikus, vaid ka edaspidi menetlustes, mis on seotud konkurentsioiguse eraõigusliku rakendamisega.

Rakenduseeskirjad

- 10 Küsimuse esemeks oleva Euroopa Liidu õigusnormi keskmes on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2014. aasta direktiivi 2014/104/EL teatavate eeskirjade kohta, millega reguleeritakse liikmesriikide õiguse kohaseid kahju hüvitamise hagiid liikmesriikide ja Euroopa Liidu konkurentsioiguse rikkumise korral, artikli 5 lõige 1, mis on sõnastatud järgmiselt:

1. Liikmesriigid tagavad, et liidus toimivas kahju hüvitamise hagiga seotud menetluses osaleva hageja taotlusel, kes on esitanud põhjendatud selgituse, mis sisaldab mõistlikult kättesaadavaid fakte ja piisavaid tõendeid, mis kinnitavad usutavalt tema kahju hüvitamise nõuet, on liikmesriikide kohtutel võimalik nõuda kostjalt või kolmandalt isikult tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite avaldamist vastavalt käesolevas peatükis sätestatud tingimustele. Liikmesriigid tagavad, et nende kohtutel on võimalik nõuda kostja taotlusel asjakohaste tõendite avaldamist ka hagejalt või kolmandalt isikult.

- 11 Nagu on meelde tuletatud direktiivi põhjenduses 4, eeldab liidu õiguses ettenähtud õigus liidu ja liikmesriikide konkurentsioiguse rikkumisest tuleneva kahju hüvitamisele, et kõikidel liikmesriikidel on sellised menetluseeskirjad, millega tagatakse kõnealuse õiguse tõhus rakendamine. Vajadus tõhusate õiguskaitsevahendite järele tuleneb ka õigusest tulemuslikule õiguskaitsele, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu (ELL) artikli 19 lõike 1 teises lõigus ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 esimeses lõigus.
- 12 Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 283 *bis* lõike 1 punktis a (mis lisati kuninga 27. mai 2017. aasta dekreetseadusega 9/2017 (BOE, 27.05.2017)), mis on käesolevas asjas kohaldatav teise üleminekusätte lõike 2 alusel, on samas sõnastuses nagu direktiivi artikli 5 lõikes 1 sätestatud, et „[H]ageja taotlusel, kes on esitanud põhjendatud selgituse, mis sisaldab mõistlikult kättesaadavaid fakte ja piisavaid tõendeid, mis kinnitavad usutavalt tema kahju hüvitamise nõuet konkurentsioiguse rikkumise tõttu, on kohtul võimalik nõuda kostjalt või kolmandalt isikult tema käsutuses olevate asjakohaste tõendite avaldamist vastavalt käesolevas jaos sätestatud tingimustele. Kohus võib kostja taotlusel nõuda asjakohaste tõendite avaldamist ka hagejalt või kolmandalt isikult“.
- 13 Viidatud kuninga dekreetseadusega 9/2017 ei tunnistanud sõnaselgelt kehtetuks LEC artiklit 328, milles on märgitud: „1. Kumbki pool võib paluda teistel pooltel esitada dokumente, mis ei ole tema valduses ja mis puudutavad menetluse eset või tõendite tõhusust. 2. Avaldamistaotlusele peab olema lisatud dokumendi lihtkoopia [lk 7] ja kui seda ei ole või see ei ole kättesaadav, siis märgitakse selle sisu võimalikult täpses sõnastuses.“ Sõnaselgelt ei tunnistanud kehtetuks ka LEC artiklit 330, milles on sätestatud: „1. Kui käesoleva seaduse sätetest ei tulene kohtueelsete menelustoimingute asjus teisiti, tuleb kolmandatel isikutel, kes ei ole vaidluse pooled, esitada neile kuuluvaid dokumente üksnes siis, kui üks pooltest seda taotleb ja kohus leiab, et selle tundmine on kohtuotsuse tegemiseks jaoks määrav.“

Selle kohtu tõlgenduskahtlused

- 14 Nii direktiivis kui ka LEC- s asjakohaste tõendite esitamise kohta esitatud õigusnormides on sõnaselgelt viidatud sellele, et asja menetlev kohus võib poole

taotlusel määrata, et kostja, hageja või kolmas isik „avaldaks tema käsutuses olevad asjakohased tõendid“.

- 15 „Tõendid“ on omakorda määratletud direktiivi artikli [2], punktis 13 kui „*igat liiki tõendid, mida on lubatud kasutada liikmesriigi kohtus, kuhu on pöördutud, eelkõige dokumendid ja kõik muud teavet sisaldavad esemed, olenemata andmekandjast, millele teave on salvestatud*“.
- 16 Kui keskenduda dokumentaalsele tõendile, mis on selles menetluses esitatud avaldamistaotluse ese, siis käesolevas asjas esitatud tõendiallikatega tutvumise taotlus hõlmab dokumente, mida taotletud kujul ei saa varem olemas olla, vaid mille koostamine võib nõuda poolelt, kellele taotlus esitatakse, tööd (koondamine ja klassifitseerimine taotleja palutud parameetrite järgi), mis läheb kaugemale lihtsalt juba olemasolevate dokumentide otsimisest ja valimisest või kõikide andmete lihtsalt taotleja käsutusse andmisest, vajalike konfidentsiaalsustagatistega. Selline töö eeldab vajadust salvestada digitaalsel andmekandjal või muul andmekandjal uues dokumendis teavet, teadmisi või andmeid, mis on selle poole valduses, kellele teabetaotlus on adresseeritud.
- 17 Näib, et vajadus, et dokument, mille avaldamist taotletakse, peab eelnevalt olemas olema, tuleneb direktiivi 2014/104 artikli 5 lõikest 1 ja põhjendusest 14, kus on märgitud, et tõend on teise poole või kolmanda isiku käes või valduses, mis väidetavalt kinnitaks mõtet, et dokument on eelnevalt olemas, mitte aga, et tegemist on dokumendiga, mis luuakse *ex novo*. See mõte, et dokument on juba eelnevalt olemas, näib tulenevat ka artikli 5 lõikes 2 sätestatud konkreetsusse põhimõttest, ja see on lahti seletatud põhjenduses 16, milles on märgitud, et „*[k]ui avaldamisnõude eesmärk on saada teatava kategooria tõendeid, tuleks kõnealune kategooria määrata kindlaks selle põhielementide ühiste tunnusjoonte alusel, nagu nende dokumentide laad, eesmärk või sisu, mille avaldamist nõutakse, nende koostamise aeg [...]*“.
- 18 Lõpuks võiks seda, et dokumendid, mis tuleb luua *ex novo*, on välja jäetud, tuletada ka asjaolust, et direktiivis on nimetatud tõendite, käesoleval juhul dokumendi avaldamist või nendega tutvumist, kuid ei ole nimetatud teise poole või kolmanda isiku valduses oleva teabe, teadmiste või andmete avaldamist või nendega tutvumist. Teave, [lk 8] teadmised või andmed peavad selleks, et neid kasutada menetluses, esinema igal juhul tõendi kujul, mis on üldjuhul dokumentaalne. Võimalus luua andmesaalid, mis on teabemahtude tõttu üldjuhul virtuaalsed, kuhu taotleja saaks juurdepääsu, vajalike meetmetega andmete ja teabe konfidentsiaalsuse säilitamiseks, tuleneb direktiivi artiklit 5 ja LEC artiklit 283 *bis* reguleerivatest põhimõtetest. Nende andmesaalidega oleks taotlejal juurdepääs kõikidele taotluse saanud poole andmetele (juba olemas olevad dokumendid), ilma et viimane peaks täitma kokku koondamise ja klassifitseerimise ülesandeid uue dokumendi loomiseks.

- 19 Teiselt poolt on argumente, mis võivad toetada laiemat tõlgendust, mille kohaselt võib avaldamine või tutvumine hõlmata ka võimalust koostada *ex novo* dokumente teise poole või kolmanda isiku andmete, teabe või teadmistega.
- 20 Üldiselt võib tõendite avaldamise süsteemi piiramine kahjustada õigust täielikule hüvitisele ja tõhususe põhimõtet. Lisaks võib direktiivis avaldamise kulude ja maksumuse kohta sätestatu kui proportsionaalsuse põhimõtte üks element avaldamise üle otsustamisel tähendada, et taotluse saanud pool peab tegema tööd, millega kaasnevad kulud ja mis võib minna kaugemale lihtsast olemasolevate dokumentide otsingust ja üleandmisest ning nõuda töötamist juba olemas olevate andmete, teadmiste või teabe klassifitseerimiseks ja kokku koondamiseks ning sellega uue dokumendi loomiseks.
- 21 Vastus eelotsuse küsimusele on käesoleval juhul otsustava tähtsusega, kuna kostjale esitatud taotlus tutvuda tõendiallikaga (dokumentide avaldamine) võib eeldada, et kostjad ei pea taotlejale mitte ainult esitama juba olemasolevaid dokumente, vaid looma ka nende käsutuses olevatest andmetest ja teabest *ex novo* dokumente.
- 22 Olenemata asjaolust, et igasugune tõendiallikaga tutvumise taotlus tuleb lahendada proportsionaalsuse põhimõtte seisukohast, nagu see on sätestatud direktiivi artiklis 5 ja LEC artiklis 283 *bis*, on eelotsuse küsimusele antav vastus oluline ka sellepärast, et see võib anda mõõdu proportsionaalsuse ulatuse kohta, kui Euroopa Kohus pooldab artikli 5 laialt tõlgendamist.
- 23 Kõikidest eespool esitatud õiguslikest põhjendustest lähtudes tuleb esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimus, mis on toodud käesoleva otsuse resolutsioonis. [lk 9]

RESOLUTSIOON

I. Peatada menetlus vastuse saamiseni eelotsuse küsimusele.

II. Esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmine eelotsuse küsimus:

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2014. aasta direktiivi 2014/104/EL teatavate eeskirjade kohta, millega reguleeritakse liikmesriikide õiguse kohaseid kahju hüvitamise hagnosis liikmesriikide ja Euroopa Liidu konkurentsioiguse rikkumise korral, artikli 5 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et asjakohaste tõendite avaldamine käsitleb ainult kostja või kolmanda isiku valduses olevaid dokumente, mis on juba olemas, või vastupidi, artikli 5 lõige 1 hõlmab ka võimalust avaldada dokumente, mille peab pool, kellele teabetaotlus esitatakse, looma *ex novo*, koondades või klassifitseerides selleks teavet, teadmisi või andmeid, mis on tema valduses.

[...]

[...] [Euroopa Kohtu aadress, menetluslikud lõpuvormelid ja kohtuniku allkiri]

[...]

[...] **[lk 10]** [...] [andmekaitsevormelid] **[lk 11]**

TÖÖDOKUMENT